

Agnieszka Klos

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Kolegium Ekonomiczno-Społeczne
Katedra Unii Europejskiej im. J. Monneta
aklos1@sgh.waw.pl

INSTRUMENTY FINANSOWE W REALIZACJI POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Streszczenie: Artykuł dotyczy problematyki związanej ze stosowaniem instrumentów finansowych w realizacji polityki zrównoważonego rozwoju w Unii Europejskiej. W artykule przedstawiono główne modele wdrażania zwrotnych instrumentów finansowych w Unii Europejskiej. Przedstawiono analizę efektywności wykorzystania instrumentów finansowych oraz wybrane bariery w ich wdrażaniu.

Słowa kluczowe: instrumenty finansowe, fundusze strukturalne, zrównoważony rozwój, rozwój regionalny.

JEL Classification: O16, O29, O52.

Wprowadzenie

Polityka zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego angażuje państwa oraz organizacje międzynarodowe w realizację działań zapewniających utrzymanie rozwoju w skali regionalnej i globalnej. O ile głównym narzędziem stosowanym w realizacji polityki spójności są dotacje, to od okresu kryzysu finansowego Komisja Europejska szczególną rolę przypisała instrumentom inżynierii finansowej – dzięki ich zwrotnemu charakterowi.

W artykule przedstawiono realizację podstawowych modeli wdrażania instrumentów inżynierii finansowej, ich efektywność w skali Unii Europejskiej oraz wybrane obszary problematyczne związane z ich wdrażaniem. Konstrukcja badania składa się z czterech części, wprowadzenia i zakończenia. Jako metodę badawczą zastosowano analizę, która została przeprowadzona na podstawie

literatury, oficjalnych dokumentów organizacji międzynarodowych, sprawozdań ETO i in. Przedstawione badanie stanowi przegląd wybranych zagadnień i nie pretenduje do miana pracy wyczerpującej temat.

1. Ewolucja koncepcji zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego

Definicje i koncepcje zrównoważonego rozwoju pojawiają się w badaniach naukowych począwszy od lat 60. XX w. Do prekursorów na tym obszarze badań można zaliczyć P. Ehrlicha, który w 1968 r. wydał publikację po tytule *Population Bomb*, D.L. Meadowsa, autora *Granice wzrostu* z 1972 r. oraz M. Mesarovic i E. Pestela, twórców *Ludzkości w punkcie zwrotnym* z 1974 r. [Osuch-Rak, Proczek, 2016, s. 1271].

Ewolucja koncepcji oraz definicji zrównoważonego rozwoju dokonywała się podczas obrad oraz konferencji organizacji międzynarodowych. W 1968 r. została zwołana Międzyrządowa Konferencja Ekspertów Naukowych UNESCO, której rezultatem było opracowanie międzynarodowego interdyscyplinarnego programu „Człowiek i biosfera” (MAB). Inne istotne wydarzenia związane z ewolucją koncepcji zrównoważonego rozwoju to:

- opracowanie w 1987 r. raportu Światowej Komisji Środowiska i Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) pt. *Nasza wspólna przyszłość*, w którym zdefiniowano pojęcie Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development/Le Developpement Durable) oraz sformułowano pierwszą definicję zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którą jest to „proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia, w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom”;
- przyjęcie „Agendy 21” w 1992 r., zawierającej program działań koniecznych do podjęcia w perspektywie XXI w. w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju w skali globalnej [www 1], oraz
- przyjęcie w I poł. 2011 r. „Strategii Zielonego Wzrostu” (Green Growth Strategy) opracowanej przez OECD [GUS, 2011, s. 5; Osuch-Rak, Proczek, 2016, s. 1271], która wskazuje na instrumenty wspomagające rozwój, obejmujące przede wszystkim instrumenty rynkowe, uregulowania i normy prawne, środki wspomagające prace badawczo-rozwojowe i in. [OECD, 2010, s. 2].

Najaktualniejsza koncepcja prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju została określona w 2012 r. podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro. W dniach 25-27 września 2015 r. w Nowym Jorku ONZ wyznaczyła 17 Celów Rozwoju Zrównoważonego (tzw. Sustainable Development Goals)

oraz 169 szczegółowych zadań mających na celu wskazanie obszarów wymagających szczególnych nakładów i uwagi przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań prowadzących do zapewnienia zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym i globalnym („Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju – 2030” podpisano w dniu 25 września 2015 r.) [www 2].

Badania problematyki zrównoważonego rozwoju obejmują wielowymiarową analizę polityk gospodarczych prowadzonych przez państwa oraz działalności prowadzonych przez organizacje międzynarodowe. W tym zakresie należy wskazać na badania D. Pearce’a, A. Markandy’ego, E. Barbiera [Stanny, Czarniecki, 2011, s. 23]. O.R. Young, P. Mulder i J.C.J.M. van den Bergh koncertują się na procesie nowego zarządzania środowiskowego. M. Hemmati, F. Doods, J. Enayati dokonują analizy wpływu różnych interesariuszy na stanowienie prawa w zakresie zrównoważonego rozwoju. Tego typu badania są prowadzone również przez polskich badaczy, tj. A. Rzeńcę, E. Burchard-Dziubińską, D. Drzazgę oraz J. Kielin-Maziarz [Osuch-Rak, Proczek, 2016, s. 1272].

Koncepcje prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju, w tym 17 Celów Rozwoju Zrównoważonego, mają także odzwierciedlenie w realizowanej przez Unię Europejską (UE) polityce zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej instytucje UE działają m.in. na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska [GUS, 2011, s. 5].

2. Modele wdrażania instrumentów inżynierii finansowej w państwach członkowskich Unii Europejskiej

W odniesieniu do nowoczesnych metod zarządzania środkami publicznymi w UE coraz częściej wskazuje się na instrumenty inżynierii finansowej (IIF)¹, które w świetle ostatniego kryzysu finansowego szczególnie zyskały na znaczeniu. Komisja Europejska wręcz zaleca ich stosowanie w celu zwiększenia efektywności wydatkowania środków publicznych. IIF mogą przynieść dwie konkretne korzyści:

¹ Sformułowanie „instrumenty inżynierii finansowej” było używane w perspektywie finansowej 2007-2013, z kolei pojęcie „instrumenty finansowe” jest używane w perspektywie finansowej 2014-2020. Na potrzeby niniejszego badania autorka używa pojęcia „instrumenty inżynierii finansowej”.

- możliwość lewarowania funduszy publicznych, czyli uruchamiania dodatkowych funduszy prywatnych i publicznych w celu uzupełnienia początkowego finansowania publicznego, oraz
- odnawialny charakter wyposażenia kapitałowego instrumentów finansowych, czyli wykorzystywanie tych samych funduszy w kilku cyklach, które umożliwiają wykorzystanie środków w ramach instrumentów co do zasady więcej niż jeden raz [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 12-13; Michie, Wisłade, 2012, s. 3].

Korzyści te mogą pośrednio wpływać na zrównoważony rozwój, a ich rewolwingowy charakter zapewnia możliwość reinwestowania także po zakończeniu okresu programowania, co pomaga osiągnąć lepszą efektywność wykorzystania środków publicznych. Wdrażanie IIF należy postrzegać także jako budowanie potencjału instytucjonalnego, partnerstwa między sektorem publicznym i prywatnym. Instrumenty te są wykorzystywane głównie przez instytucje publiczne w celu wspierania przedsiębiorstw lub projektów uważanych za ryzykowne przez podmioty prywatne. Instrumenty oparte na analizach luki inwestycyjnej w regionach i na rynkach krajowych, mogą mieć pośredni wpływ na rozwój gospodarki oraz tworzenie i utrzymywanie miejsc pracy. IIF w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz obecnej 2014-2020 mogły i mogą być stosowane w czterech obszarach:

- inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa,
- odnawialnych źródeł energii,
- efektywności energetycznej oraz
- rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych objętych zintegrowanym planem rozwoju obszarów miejskich [European Parliament, 2013, s. 17-18].

IIF podążają swoją logiką oraz rozwiązaniami prawnymi ku realizacji m.in. zasad „wspólnego zarządzania” i „pomocniczości”. Przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w ramach osi priorytetowych programów operacyjnych, uzgodnionych między państwem członkowskim a Komisją Europejską, lecz decyzje dotyczące wdrażania instrumentów oraz ich monitorowania należą do kompetencji organów zarządzających programami operacyjnymi. Częścią procesu decyzyjnego jest ocena przez instytucje zarządzające, w jaki sposób chcą realizować operację, tj. czy za pośrednictwem funduszu powierniczego czy w formie bezpośredniego wkładu z programów operacyjnych. Jeżeli IIF są realizowane za pośrednictwem funduszu powierniczego, instytucja zarządzająca podejmuje decyzje dotyczące przekazywania środków z programu operacyjnego (tj. w formie funduszy strukturalnych w połączeniu ze współfinansowaniem krajowym lub/oraz wkładem własnym) do funduszu powierniczego. Następnie fundusz powierniczy

przekazuje te środki do konkretnych instytucji finansowych, funduszy, zarządzanych przez tzw. pośredników finansowych [European Commission, 2015, s. 16].

Innym modelem wdrażania IIF jest przekazanie środków z programu operacyjnego wraz ze współfinansowaniem krajowym bezpośrednio do funduszy zarządzanych przez pośredników finansowych. Współfinansowanie krajowe/wkład własny może pochodzić z różnych poziomów realizacji instrumentu inżynierii finansowej. Może to być poziom funduszu powierniczego, pośredników finansowych lub odbiorców końcowych [European Commission, 2015, s. 17].

W Polsce większość instytucji zarządzających regionalnymi programami operacyjnymi stosowała schemat drugi. Natomiast inicjatywy JESSICA oraz JEREMIE realizowano z wykorzystaniem funduszu powierniczego, który był utworzony odpowiednio przez Europejski Bank Inwestycyjny oraz BGK.

W Rumunii to Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) został powołany jako menadżer programu JEREMIE, a instytucjami pośredniczącymi były tylko instytucje kredytowe i NBFIs. Zgodnie z procedurą realizacji inicjatywy JEREMIE, EFI wybierało instytucje finansowe, którymi były banki komercyjne, m.in.:

- Romanian Commercial Bank;
- Raiffeissen Bank;
- Unicredit Tiriac Bank;
- ProCredit Bank;
- Libra Internet Banking [Dumitrescu, Soare, 2014, s. 19].

Z kolei na Węgrzech na menedżera funduszu powierniczego JEREMIE na podstawie art. 21 (4) rozporządzenia rządu węgierskiego 255/2006 (XII. 8.) został powołany w 2007 r. Venture Finance Hungary Private Ltd. Company, który należy do Grupy Węgierskiego Banku Rozwoju (MFB) i jest w 100% własnością MAG – Węgierskiego Gospodarczego Centrum Rozwoju (agencji wdrażającej EDOP). Zakres jego działań i zobowiązań zostały ustalone przez Narodową Agencję Rozwoju (NDA). Według danych na koniec 2015 r. podpisano 412 umów ze 161 partnerami finansowymi [Csaba, 2016, s. 4-6].

3. Efektywność wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej w państwach członkowskich Unii Europejskiej

W Unii Europejskiej tylko 25 państw członkowskich wdraża IIF w obszarach strategicznych dla realizacji polityki zrównoważonego rozwoju. Pod koniec 2014 r.²

² Z uwagi na brak opublikowanych przez Komisję Europejską danych w zakresie efektywności wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej za 2015 r., analiza ilościowa w niniejszym opracowaniu została przygotowana na podstawie dostępnego sprawozdania z podsumowania procesu wdrażania instrumentów inżynierii finansowej za 2014 r.

utworzono łącznie 952 fundusze udzielające pożyczek, poręczeń/gwarancji lub innych, z czego:

- 879 funduszy, których działanie jest skierowane do przedsiębiorstw;
- 47 funduszy specjalizujących się w rozwoju miast;
- 26 funduszy specjalizujących się obszarze efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.

Na liczbę wszystkich funduszy, tj. 1025, składają się 73 fundusze powiernicze, 438 funduszy, które zostały wdrożone bezpośrednio, tj. bez udziału funduszu powierniczego, oraz 514 funduszy wyspecjalizowanych, które zostały wdrożone za pośrednictwem funduszu powierniczego [European Commission, 2015, s. 18].

Pod koniec 2014 r. łączna kwota zaangażowana na podstawie umów finansowania IIF w 25 państwach członkowskich wyniosła 17 060,86 mln EUR. Kwotę tę przekazano w ramach 164 programów operacyjnych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i 19 programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Jednakże nie stanowią jej tylko fundusze strukturalne, lecz również wkład krajowy. Z podanej wyżej łącznej kwoty 11 417,88 mln EUR pochodzi ze środków funduszy strukturalnych, z czego 472,10 mln EUR przypada na EFS, a 10 945,78 mln EUR na EFRR. Z analizy danych ujętych w sprawozdaniu Komisji wynika, że na koniec 2014 r. nie wniesiono do instrumentów inżynierii finansowej jedynie 1 042,48 mln EUR w skali 25 państw członkowskich, co stanowiło 6,1% deklarowanego w umowach wkładu. Ten stan rzeczy nie powinien niepokoić z tego względu, że kwalifikowalność środków w ramach IIF jest przedłużona do 31 marca 2017 r. Zatem istnieje duże prawdopodobieństwo przekazania ich w całości do beneficjentów końcowych. W 14 państwach członkowskich przekazano w pełni środki w ramach programów operacyjnych do IIF, a w kilku państwach członkowskich występują znaczne opóźnienia w przekazywaniu środków do nich. Taka sytuacja dotyczyła m.in. Danii, Portugalii, Grecji czy Wielkiej Brytanii [European Commission, 2015, s. 20].

Łączna kwota środków wpłaconych przez instytucje zarządzające do IIF, zarówno do funduszy powierniczych, jak i bezpośrednio do funduszy wyspecjalizowanych wyniosła 16 018,38 mln EUR, z czego 10 913,27 mln EUR stanowią fundusze strukturalne (EFRR i EFS) oraz 5105,11 mln EUR stanowi współfinansowanie krajowe. Wpłata ponad 16 mln EUR do funduszu oznacza znaczny wzrost w stosunku do wypłaconych ok. 1,3 mld EUR w okresie programowania 2000-2006 oraz 0,6 mld EUR w okresie programowania 1994-1999 [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 12-13].

Niską aktywność w przekazywaniu środków z funduszy do beneficjentów końcowych zaobserwowano w Austrii, Hiszpanii, we Włoszech, w Holandii oraz na Słowacji. Przy czym najmniejszy procent środków przekazała Słowacja – jedynie 21%, co wynika ze specyfiki prac nad porozumieniem między Europejskim Funduszem Inwestycyjnym i rządem Słowacji oraz nad umową ramową, na podstawie której fundusz rozpoczął działalność [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 69].

4. Obszary problematyczne dotyczące wdrażania instrumentów inżynierii finansowej w perspektywie finansowej 2007-2013

Wdrażanie IIF wiąże się z rozwiązywaniem problemów o charakterze prawnym, operacyjnym oraz finansowym. Na różnych poziomach systemu zarządzania i wdrażania tych instrumentów pojawiają się bariery o różnym charakterze oraz o różnej intensywności, a ich gradacja jest zależna od miejsca, jakie zajmuje dana instytucja w systemie. Na poziomie państwa członkowskiego istotnym problemem w użyciu instrumentów finansowych w ramach polityki spójności jest np. złożoność systemów zarządzania i weryfikacji. Szczególnie procedury zarządzania i kontroli, które nie zawsze pasują do produktów finansowych. Brak współpracy między podmiotami na różnych poziomach organu zarządzającego, regionalnych instytucji pośredniczących, krajowych organów administracyjnych, instytucji kontrolujących i audytujących doprowadzają do zbędnego powtarzania tych samych czynności [Faiña et al., 2012, s. 11-12].

W okresie perspektywy finansowej 2007-2013 spośród 28 państw członkowskich jedynie Chorwacja, Irlandia i Luksemburg nie korzystały z finansowania polityki spójności w formie IIF. Ale w Luksemburgu ustanowiono instrumenty finansowe objęte zarządzaniem scentralizowanym, które zapewniały finansowanie projektów ze środków Unii Europejskiej w Irlandii i Chorwacji [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 23].

Głównym obszarem problemowym są niskie wskaźniki wydatkowania z powodu nadmiernego początkowego wyposażenia kapitałowego instrumentów finansowych. Od 2011 r. na rzecz instrumentów finansowych przydzielono dodatkowo ok. 7,1 mld EUR z programów operacyjnych na lata 2007-2013 [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 37]. W największym stopniu wyposażenie kapitałowe zostało zwiększone we Włoszech (o 2,5 mld EUR), Hiszpanii (o 0,9 mld EUR), Grecji (o 0,9 mld EUR), Wielkiej Brytanii (o 0,7 mld EUR) oraz na Węgrzech (o 0,5 mld EUR). W okresie programowania 2007-2013 przepisy prawne stworzyły swego rodzaju zachęty dla państw członkowskich do

stosowania instrumentów finansowych w celu uniknięcia ryzyka umorzenia funduszy unijnych. To oznaczało możliwość wypłacenia z góry wkładów do funduszy w celu zapobieżenia ryzyku umorzenia środków według zasady „n+2”. [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 39].

Innym obszarem problematycznym jest brak rzetelności w zakresie szacowania potrzeb rynkowych na instrumenty finansowe. W blisko połowie skontrolowanych przez ETO przypadków potrzeby rynkowe zostały przeszacowane, co skutkowało „przekapitalizowaniem” instrumentu lub niewielkim bądź żadnym rzeczywistym wpływem na sytuację u źródła [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 44].

Państwa członkowskie ustanowiły dużą liczbę instrumentów finansowych o ograniczonej wielkości. Instrumenty finansowe EFRR i EFS są znacznie mniejsze niż fundusze objęte zarządzaniem scentralizowanym czy prywatne fundusze inwestycyjne. Zgodnie z art. 35 rozporządzenia ogólnego 1083/2006, aby projekty mogły zostać uznane za kwalifikowalne, muszą być umiejscowione w regionie kwalifikującym się do programu operacyjnego, z którego instrument finansowy otrzymał wyposażenie kapitałowe. Przeciętny wkład finansowy UE na rzecz instrumentu EFRR wynosi 80 mln EUR w przypadku funduszy powierniczych i 10 mln EUR w przypadku funduszy wyspecjalizowanych. Z kolei na rzecz instrumentu EFS wkład finansowy UE wynosi 10 mln EUR w przypadku funduszy powierniczych i 9 mln EUR w przypadku funduszy wyspecjalizowanych [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 47].

Jedną z zalet instrumentów inżynierii finansowej jest możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych. Metodą pomiaru jest efekt mnożnikowy, zwany również efektem dźwigni. Obszarem problematycznym w procesie wdrażania instrumentów inżynierii finansowej jest pomiar efektu mnożnikowego w odniesieniu do instrumentów finansowych, który nie uwzględnia należycie, w jakim zakresie finansowanie publiczne przyciąga dodatkowe środki finansowe [Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2016, s. 73-75].

Podsumowanie

Instrumenty inżynierii finansowej zyskały na znaczeniu od momentu kryzysu finansowego. Wówczas Komisja Europejska wskazywała na konieczność wprowadzenia takich rozwiązań w finansowaniu polityki spójności, które umożliwiłyby najbardziej efektywne wykorzystanie środków publicznych. Taką możliwość dawało wprowadzanie w coraz szerszych działach gospodarki finansowania w formie instrumentów zwrotnych. Większość państw członkowskich

Unii Europejskiej wprowadziła taką formę dystrybucji środków publicznych, lecz nadal nie stanowią one znaczącej konkurencji w stosunku do instytucji komercyjnych. Niskie wyposażenie kapitałowe w porównaniu z innymi instytucjami finansowymi może okazać się niedostateczne w procesie realizacji spójności i utrzymywania zrównoważonego rozwoju. Z kolei na poziomie regionalnym IIF ułatwiają dostęp do kapitału przedsiębiorstwom niespełniającym kryteriów płynności komercyjnych instytucji finansowych.

Literatura

- Csaba H. (2016), *ESIF Financial Instruments in Hungary*, Lexxion Training.
- Dumitrescu D.I., Soare D.V. (2014), *Financial Engineering Instruments Financed from European Structural and Investment Funds and Financial Products Issued by Financial Institutions supporting European Project Implementation*, Revista Română de Statistică – Supliment nr. 10/2014, Academy of Economic Studies, Bucharest.
- European Parliament (2013), *Financial Engineering Instruments in Cohesion Policy*, Directorate-General for Internal Policies.
- Europejski Trybunał Obrachunkowy (2016), *Wykonywanie budżetu UE za pośrednictwem instrumentów finansowych – wnioski na przyszłość z okresu programowania 2007-2013*, Sprawozdanie specjalne nr 19/2016.
- European Commission (2015), *Summary of Data of the Progress Made in Financing and Implementing Financial Engineering Instruments Reported by Managing Authorities in Accordance With Article 67(2) (j) of Council Regulation (EC) No 1083/2006*, Regional and Urban Policy, Publications Office of the European Union.
- Faiña A., López-Rodríguez J., Montes-Solla P., Varela-Candamio L. (2012), *Expert Evaluation Network Delivering Policy Analysis on the Performance of Cohesion Policy 2007-2013 Year 2 – 2012 Task 1: Financial Engineering, Spain*, Jean Monnet Research Group on Competition and Development, University Of Coruña, A report to the European Commission Directorate-General Regional Policy.
- GUS (2011), *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski*, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice.
- Michie R., Wislade F. (2012), *Between Scylla and Charybdis: Navigating Financial Engineering Instruments Through Structural Funds and State Aid Requirements*, IQ-Net Thematic Paper No 29(2), European Policies Research Center, University of Strathclyde.
- OECD (2010), *Green Growth Strategy, Sprawozdanie dotyczące przygotowania Strategii „Zielonego” Wzrostu: Realizacja naszego zaangażowania na rzecz zrównoważonej przyszłości*, <http://www.oecd.org/greengrowth/45470259.pdf> (dostęp: 17.08.2016).

Osuch-Rak E., Proczek M. (2016), *Monitorowanie zrównoważonego rozwoju w UE i w Polsce na przykładzie emisji „gazów cieplarnianych” w przemyśle chemicznym*, „Przemysł Chemiczny”, nr 95/7.

Stanny M., Czarnecki A. (2011), *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich Zielonych Płuc Polski. Próba analizy empirycznej*, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.

[www 1] <http://www.unesco.pl/edukacja/dekada-edukacji-nt-zrownowazonego-rozwoju/unesco-a-zrownowazony-rozwoj/> (dostęp: 17.08.2016).

[www 2] <http://www.unic.un.org.pl/strony-2011-2015/agenda-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju-2030-i-cele-zrownowazonego-rozwoju/2850> (dostęp: 17.08.2016).

FINANCIAL INSTRUMENTS IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICY

Summary: The article concerns the problems associated with the use of financial instruments in the implementation of sustainable development policy in the European Union. The article presents the main deployment models repayable financial instruments in the Member States of the European Union. An analysis of the efficiency of use of financial instruments and selected barriers to their implementation.

Keywords: financial instruments, the Structural Funds, sustainable development, regional development policy.